

MLÁDEŽ V AKCII

– INVESTÍCIA DO BUDÚCNOSTI

Hodnotenie Programu Európskej únie
Mládež v akcii v Slovenskej republike 2007 – 2013

IUVENTA – SLOVENSKÝ INŠTITÚT MLÁDEŽE

MLÁDEŽ V AKCII – INVESTÍCIA DO BUDÚCNOSTI

Hodnotenie Programu Európskej únie Mládež v akcii
v Slovenskej republike 2007 – 2013

2014

Názov: Mládež v akcii – investícia do budúcnosti.
Hodnotenie programu Európskej únie Mládež v akcii
v Slovenskej republike 2007 – 2013

Autori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Editor: Jana Miháliková

Jazyková korektúra: Mária Berdisová

Vydavateľ: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Grafika a tlač: Dolis, s.r.o.

Rok vydania: 2014

Náklad: 100 kusov

ISBN: 978-80-8072-153-4

OBSAH

PROGRAM PRE (NAOZAJ) VŠETKÝCH MLADÝCH ĽUDÍ 7

ČO PROGRAM PONÚKAL 9

Mládežnícke výmeny 9

Mládežnícke iniciatívy 9

Projekty mládežníckej demokracie 9

Európska dobrovoľnícka služba 10

Spolupráca so susediacimi partnerskými krajinami EÚ 10

Vzdelávacie aktivity a vytváranie sietí 10

Stretnutia mladých ľudí a ľudí zodpovedných za mládežnícku politiku 10

OD ERASMA PO ERASMUS+ 11

Štvrtý program pre mládež 12

Mládež pre Európu – príprava na vstup do Európskej únie 12

MLÁDEŽ – podpora aktívneho občianstva mladých Európaniek
a Európanov 12

MLÁDEŽ v akcii – nová realita Európy v novom programe 13

VÝNIMOČNÉ PILIERE NENÁPADNÉHO PROGRAMU 14

Sociálne začleňovanie mladých ľudí s nedostatkom príležitostí 17

Participácia a aktívne občianstvo 19

Dobrovoľníctvo 21

Neformálne vzdelávanie a sebarozvoj v prostredí práce s mládežou	25
Rozvoj tolerance prostredníctvom interkultúrneho učenia	27
Informácie pre mládež o možnostiach mobility	28

ZAÚJÍMAVÉ ČÍSLA O PROGRAME 30

Účastníci projektov	30
Záujem o program a rozdelenie zdrojov	31
Regionálne rozloženie žiadateľov a partnerstvá v projektoch	33

SKÚSENOŠŤ S PROGRAMOM

– OBOHACUJÚCI ZÁŽITOK 34

Viac sebadôvery a flexibility pre účastníkov	34
Najviac prínosov pre vedúcich mládežníckych iniciatív	35
Viac kontaktov aj kompetencií pre zapojené organizácie	36
Obohatenie života miestnych komúní a závan iných kultúr	36
Dobrovoľníctvo zmenilo životy mladých ľudí	36

INVESTÍCIA DO MLÁDEŽE – INVESTÍCIA DO BUDÚCNOSTI 37

PROGRAM PRE (NAOZAJ) VŠETKÝCH MLADÝCH ĽUDÍ

Program Mládež v akcii je program Európskej únie, do ktorého sa mohli mladí ľudia na Slovensku zapojiť v rokoch 2007 – 2013. Program svojím charakterom patrí do skupiny vzdelávacích programov, pričom pokrýva predovšetkým oblasť neformálneho vzdelávania, odohrávajúcom sa vo voľnom čase mladých ľudí. Jedinečnosťou programu je jeho dôraz na rovnosť príležitostí pre všetkých – podporný prístup

k programu pre mladých ľudí s nedostatkom príležitostí umožnil zapojiť sa najrôznejším skupinám mladých ľudí a pracovníkov s mládežou.

Program poskytol jedinečnú skúsenosť s mobility aktivitami v medzinárodnom prostredí účastníkom zo Slovenska aj z krajín ich partnerov. Publikácia ponúka základné informácie o priebehu programu, jeho výstupoch a doteraz zaznamenaných dopadoch a efektoch na účastníkov projektov, na organizácie, z ktorých pochádzajú, a širšie mládežníckej komunity v mestách a obciach Slovenska.

Ako každý počin v oblasti výchovy a vzdelávania, aj zážitky, skúsenosti, priateľstvá či partnerstvá nadviazané v projektoch programu prinášajú svoje ovocie aj dlho po skončení sa-

motných projektov. Všetci, ktorí sú zapojení do propagácie a šírenia programu či jeho administrácie, veria v pozitívny dopad vynaložených prostriedkov a energie ľudí. Niektoré konkrétne výsledky je možné zaznamenať už počas pôsobenia programu a v jeho závere:

- Program (podobne ako jeho predchodcovia) významne prispel k rozvoju slovenskej mládežníckej scény, k posilneniu mládežníckych organizácií a iných inštitúcií pracujúcich s mládežou.
- Neodškripiteľný je jeho prínos v podpore iniciatívy a aktivity mladých ľudí pri riešení miestnych problémov a výziev.
- Ako jeden z mála programov poskytoval rôzne formy podpory, poradenstva a vzdelávania pre všetkých, ktorí mali záujem o program a boli v znevýhodnenom postavení oproti ostatným členom spoločnosti.
- Program systematicky rozvíjal kultúru konzultácií a spolupráce medzi mladými ľuďmi a tvorcami politiky, resp. tými, ktorí život mladých ľudí a jeho kvalitu môžu významne ovplyvniť.
- Podpora individuálneho dobrovoľníctva ako prostriedku na vzdelávanie a vlastný rozvoj prispela k opätovnému oživeniu dobrovoľníckej tradície a dobrovoľníckeho správania mládeže.
- V neposlednom rade je to uznanie prínosov práce s mládežou, špeciálne neformálneho vzdelávania, ktoré sa stalo hlavným motívom celého spektra aktivít programu.
- Program sa stal efektívnym nástrojom na dosahovanie cieľov nielen mládežníckej politiky Európskej únie, ale aj národných, regionálnych či miestnych politík voči mládeži.

ČO PROGRAM PONÚKAL

Mládežnícke výmeny

- › krátkodobé projekty (max. tri týždne) zapájajúce dve a viac skupín mladých ľudí z rôznych krajín. Každá výmena mala svoju hlavnú tému, vychádzajúcu zo záujmu a potrieb účastníkov. Cieľom bolo naučiť sa nové veci, súvisiace s vybranou témou neformálnym spôsobom, vyskúšať si rôzne situácie a činnosti, komunikovať a diskutovať s rovesníkmi z iných krajín a kultúr a získať tak nové vedomosti, zručnosti a postoje aktuálne pre spoločnosť v Európe.

Mládežnícke iniciatívy

- › miestne projekty (3 – 18 mesiacov), ktoré dávali priestor skupinám mládeže na prípravu vlastných projektov. Tieto projekty reagovali na potreby skupiny, komunity a umožňovali mladým ľuďom získať ďalšie kompetencie do praktického života.

Projekty mládežníckej demokracie

- › miestne, regionálne, národné aj medzinárodné projekty (3 – 18 mesiacov). Mladí ľudia získava-

li skúsenosti v zapájaní sa do demokratických procesov a zlepšovali si schopnosť kriticky analyzovať politické a spoločenské otázky, prichádzať s riešeniami, vyjednávať a inak sa občiansky angažovať.

Európska dobrovoľnícka služba

- mladí dobrovoľníci pôsobili max. jeden rok na projekte v partnerskej organizácii v zahraničí. Okrem získania dôležitých skúseností z aktivít v hostiteľskej organizácii, dobrovoľníci mali možnosť zažiť na vlastnej koži život v inej krajine a kultúre.

Spolupráca so susediacimi partnerskými krajinami EÚ

- mládežnícke výmeny, vzdelávacie aktivity a vytváranie sietí s krajinami mimo Európskej únie: krajiny juhovýchodnej Európy, východnej Európy a Kaukazu a krajiny z oblasti Stredomoria so špeciálnym dôrazom na spoluprácu s krajinami Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina.

Vzdelávacie aktivity a vytváranie sietí

- projekty umožňovali ľuďom aktívne pracujúcim v oblasti práce s mládežou stretávať sa s ľuďmi z iných organizácií, vymieňať si skúsenosti, hľadať partnerov, pripravovať nové projekty a získavať nové podnety, vedomosti či zručnosti.

Stretnutia mladých ľudí a ľudí zodpovedných za mládežnícku politiku

- projekty podporovali diskusiu medzi tvorcami mládežníckej politiky a mladými ľuďmi s cieľom dosiahnuť konkrétne výsledky pri tvorbe nových politík na miestnej, regionálnej, národnej alebo medzinárodnej úrovni.

Program podporil:

286 mládežníckych výmen sumou 4 115 270 €.

230 mládežníckych iniciatív sumou 1 541 010 €.

16 projektov mládežníckej demokracie sumou 402 862 €.

376 projektov dobrovoľníckej služby sumou 5 540 553 €.

81 projektov spolupráce s partnerskými krajinami mimo EÚ sumou 1 132 562 €.

52 projektov vzdelávacích aktivít a aktivít na utváranie sietí – suma 795 949 €.

24 projektov stretnutia mladých ľudí a ľudí zodpovedných za mládežnícku politiku sumou 369 253 €.

OD ERASMA PO ERASMUS+

Od roku 1987 v Európskej únii začal fungovať nový výmenný program pre študentov vysokých škôl – na-

zvaný Erasmus. Program sa stal rýchlo synonymom možnosti spoznávať cudzie krajiny, nových ľudí, novú kultúru a popri tom pokračovať vo vzdelávacom procese. Program podporoval dôležitý odkaz, že najväčším bohatstvom Európskej únie sú jej ľudia, ktorí by mali byť všestranne podporovaní vo vzdelávaní a v osobnostnom rozvoji. Na tieto myšlienky nadviazal pôvodný cezhraničný výmenný program pre mladých ľudí z rôznych mládežníckych organizácií, ktorý bol symbolicky nazvaný Mládež pre Európu. Začala sa tým písať história novodobých programov Európskej únie pre mládež.

Štvrtý program pre mládež

V roku 2014 bol spustený už štvrtý program Európskej únie pre mládež v oblasti vzdelávania – Erasmus+. Základný cieľ všetkých programov zostával stále rovnaký – podpora vzdelávania a sebarozvoja mladých Európaniek a Európanov, avšak priority ako aj štruktúra programov sa v priebehu vývoja menili a reflektovali tak aktuálne potreby mladých ľudí a mládežníckej politiky v európskych spoločenstvách.

Mládež pre Európu – príprava na vstup do Európskej únie

Program EÚ Mládež pre Európu (1996 – 1999) priniesol na Slovensko nový pohľad na mobilitu ako na zdroj vzdelávania a nástroj pre sociálnu inklúziu. Okrem toho priniesol niekoľko základných odkazov. Idea politickej, kultúrnej a spoločenskej integrácie Slovenska do štruktúr Európskej únie bola odrazovým mostíkom existencie programu, ktorý začal pripravovať slovenskú „mládežnícku“ scénu na myšlienku členstva v Európskej únii. Program okrem mládežníckych výmen, ktoré tvorili základ programu, podporoval aj národné projekty, najmä tie, ktoré viedli k rozvoju a spoločenskému

„Program sa stal synonymom možnosti spoznávať nielen cudzie krajiny...“

začleňovaniu znevýhodnených mladých ľudí. Prvých šesť mladých ľudí odišlo na projekty vtedy testovanej novinky – Európskej dobrovoľníckej služby. Program vo svojich začiatkoch narážal na Slovensku na nedostatočne rozvinutú infraštruktúru organizácií a inštitúcií pracujúcich s mládežou. Prvé projekty boli podporené počas rokov 1998 – 1999.

MLÁDEŽ – podpora aktívneho občianstva mladých Európaniek a Európanov

V roku 2000 deklarovala Európska komisia návrh svojej politiky voči mládeži v dokumente nazvanom Biela kniha o mládeži. Úloha nového programu MLÁDEŽ (2000 – 2006) bola prezentovaná naďalej ako príspevok k európskej integrácii, rozvoju porozumenia medzi jednotlivými kultúrami a posilneniu základných hodnôt, ako sú ľudské práva a boj proti rasizmu a xenofóbii. Program bol otvorený prístupujúcim krajinám a okrem podpory už existujúcich foriem projektov, ako boli výmeny, národné iniciatívy a dobrovoľnícka služba, cielene podporoval aj ďalšie vzdelávanie pracovníkov. Aj z tohto dôvodu v roku 2000 vznik-

li špeciálne školiace centrá (SALTO centrá), ktoré sa venovali kľúčovým témam mládežníckej politiky a samotného programu pre mládež: participácia, sociálna inklúzia, kultúrna diverzita, informácie pre mládež, regionálna spolupráca EÚ a okolitých krajín a i.

Navyše program MLÁDEŽ reflektoval aj na zvýšenú potrebu posilnenia dôvery mladých ľudí voči politike a inštitúciám Európskej únie, ako aj väčšiu zaangažovanosť mladých ľudí do verejných politík na miestnej či národnej úrovni.

Mládež v akcii – nová realita Európy v novom programe

Program Mládež v akcii (2007 – 2013) bol jedným z nástrojov novej, prehodnotenej politiky Európskej únie voči mládeži do roku 2018, ktorá nesie príznačný názov odrážajúci nevyhnutné: Investovanie a posilnenie postavenia mládeže¹. Nový program musel reflektovať dopady ekonomickej krízy v Európe aj vo svete, ktorých dôsledkom bola veľká nezamestnanosť predovšetkým mladých ľudí. Ukázalo sa, že nezamestnanosť mladých ľudí je fenomén, ktorý ovplyvňuje všetky sféry a úrovne spoločnosti. Preto najvyššiu prioritu programu mala Európska dobrovoľnícka služba, ktorej cieľom bolo okrem iného umožniť mladým nezamestnaným získať také kompetencie, ktoré by im po návrate pomohli pri hľadaní si zamestnania.

1

VÝNIMOČNÉ PILIERE NENÁPADNÉHO PROGRAMU

Program Mládež v akcii bol projektom, ktorý sa nikdy neorientoval na mládežnícku elitu či na podporu talentovanej mládeže. Výnimočných a často talentovaných mladých ľudí prirodzene priťahoval skôr svojimi výzvami než exkluzivitou.

Cieľom programu bolo civilným, priateľským a otvoreným spôsobom podporovať budovanie Európskej únie ako demokratickej spoločnosti, kde vládne tolerancia a solidarita. Najlepším dôkazom sú hlavné témy a piliere programu Mládež v akcii, na ktorých boli postavené jednotlivé akcie programu aj podporné opatrenia:

- sociálne začleňovanie mladých ľudí s nedostatkom príležitostí,
- participácia a aktívne občianstvo,
- dobrovoľníctvo,
- neformálne vzdelávanie v prostredí práce s mládežou,
- rozvoj tolerancie prostredníctvom interkultúrneho učenia,
- informácie pre mládež o možnostiach mobility

Sociálne začleňovanie mladých ľudí s nedostatkom príležitostí

Jednou z kľúčových priorít programu je podpora začleňovania mladých ľudí, ktorí majú z rôznych dôvodov sťažený prístup k vzdelávaniu, informáciám, mobilite, k prístupu na trh práce a k širšiemu spoločenskému kontaktu. Strategická podpora bola zameraná najmä na cieľovú skupinu mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunít, maďarskú menšinu, nezamestnanú mládež a geograficky znevýhodnenú mládež.

Zámerom stratégie sociálneho začleňovania bolo zapojiť čo najväčší počet mládeže z prioritných skupín a ponúknuť pracovníkom s takouto mládežou nové možnosti a zručnosti. Opatrenia pre skupinu mládeže z *marginalizovaných rómskych komunít*² pozostávali predovšetkým z osobnej podpory a vzdelávacích aktivít pre pracovníkov s mládežou.

Na národnej úrovni pôsobila regionálna konzultantka pre rómske komunity, ktorá vyhľadávala a osobne podporovala potenciálnych záujemcov vo využívaní možností programu. Expert pre rómske komunity bol zaradený ako člen výberovej komisie. Uskutočnilo sa dlhodobé vzdelávanie pracovníkov s rómskou mládežou, ktorého súčasťou bolo národné školenie „Romming“, cyklus školení pre mladých rómskych vedúcich a samostatné školenie na podporu Európskej dobrovoľníckej služby v rómskych komunitách.

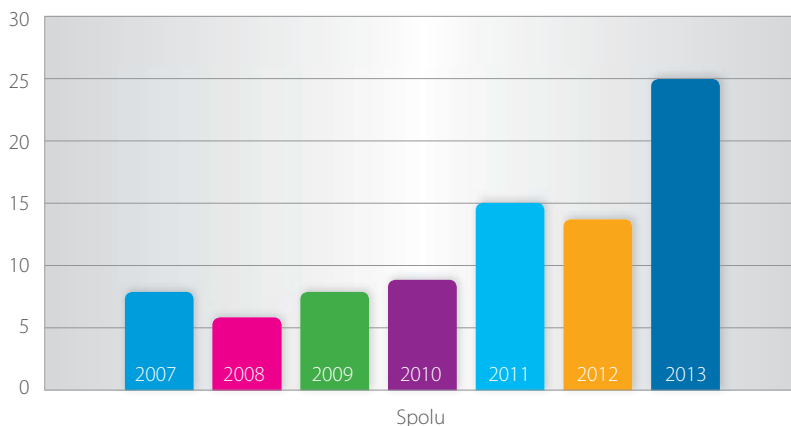
V spolupráci so zahraničnými partnermi, predovšetkým z Fínska, Českej republiky a Maďarska, sa uskutočnili rôzne študijné návštevy a kontaktné semináre, napr. študijná návšteva Wandering for Wonders zameraná na výmenu príkladov dobrej praxe, propagácie programu a vzdelávanie a podporu potenciálnych cieľových skupín.

Výsledkom uvedených opatrení bolo zvýšenie počtu podporených projektov so zapojením rómskej mládeže o 212,5 % (porovnanie roku 2007 a 2013).

Nárast počtu podporených projektov so zapojením mládeže s marginalizovaných rómskych komunít v jednotlivých rokoch ilustruje tabuľka.

² Viac informácií o aktivitách a dopadoch stratégie sociálneho začleňovania v programe Mládež v akcii zamerané na mladých ľudí s marginalizovaných rómskych komunít nájdete v publikácii: Mazínová J., Király Csajka L.: Mládež v akcii – Šanca na zmenu aj pre mládež v rómskych komunitách, 2013, IUVENTA, Bratislava.

Graf č. 1: Počet podporených projektov so zapojením mládeže s marginalizovaných rómskych komún v jednotlivých rokoch

Podpora mladých ľudí z *maďarskej menšiny* zahŕňala úzku spoluprácu s maďarskou Národnou agentúrou. Spolupráca spočívala v poskytnutí propagačných materiálov v maďarskom jazyku a v realizácii spoločného školenia v maďarskom jazyku. Na národnej úrovni bola podpora zabezpečená prostredníctvom vytvorenia pozície konzultantky pre maďarskú menšinu, ďalej spoluprácou so školiteľkou ovládajúcou maďarský jazyk a realizáciou národného školenia „*Aj my, mi is*“ v maďarskom jazyku.

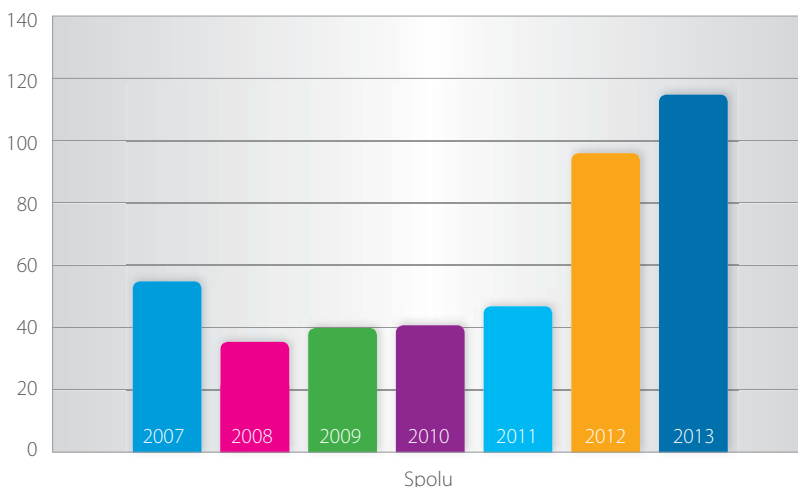
Na podporu začlenenia *nezamestnanej mládeže* boli zamerané aktivity realizované Podpornou organizáciou pre Európsku dobrovoľnícku službu (ASO) v spolupráci s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny s cieľom zvýšiť kompetencie nezamestnaných mladých ľudí prostredníctvom účasti na EDS. Školenia „*Podnikáš, podnikám, podnikáme*“ bolo orientované na podporu podnikavosti nezamestnanej mládeže.

Podpora *geograficky znevýhodnenej mládeže* bola reprezentovaná v činnosti siete regionálnych konzultantov, skupiny vyškolených koučov a prostredníctvom školenia „*Mládež a vidiek*“ zameraného na možnosti programu pre mladých ľudí z vidieckych oblastí.

Kombinácia uvedených opatrení viedla k celkovému zvýšeniu počtu podporených projektov so zapojením mladých ľudí s nedostatkom príležitostí o 151 %³ v období medzi rokmi 2007 a 2013.

Počet podporených projektov so zapojením mladých ľudí s nedostatkom príležitostí.

Graf č. 2: Počet podporených projektov so zapojením mladých ľudí s nedostatkom príležitostí

Systémovým nástrojom pre sociálne začleňovanie rôznych znevýhodnených skupín do programu bolo aj vytvorenie opatrení zameraných na znižovanie bariér ich účasti na podporných aktivitách (napr. preplatenie cestovných nákladov v rámci národných a regionálnych školení, zohľadnenie špeciálnych potrieb účastníkov a pod.)

³ Skupina zdravotne postihnutej mládeže je považovaná za „mládež s nedostatkom príležitostí/mládež zo znevýhodneného prostredia“, ale v programe Mládež v akcii nepatrila medzi cieľové skupiny, pre ktoré sa realizovali špeciálne aktivity.

AKO TO VYZERÁ V PRAXI ALEBO PRÍBEH O NEDOSTATKU PRÍLEŽITOSTÍ A CESTE DO BRAZÍLIE

Naučili sme sa, že sa nemusíme obávať mladých ľudí s postihnutím či znevýhodnením, ak sa na projekt dobre pripravíme a jasne komunikujeme. Najviac nás o tom presvedčil mladý muž, ktorý bol silnejší než rodina a predsudky a so svojou asistentkou sa napriek svojmu zdravotnému postihnutiu vybral na EDS na tri mesiace do Brazílie. Odkazuje všetkým, aby svoje sny uskutočnili, nič nie je nemožné!!!

S pomocou viacerých našich partnerov sme umožnili mnohým mladým ľuďom získať celoživotnú skúsenosť: 75 mladých ľudí s postihnutím a bez postihnutia sa zúčastnilo na 11 mládežníckych výmenách v 9 krajinách Európy.

180 mladých ľudí s postihnutím a bez postihnutia sme hostovali na 5 mládežníckych výmenách, ktoré sme s našimi partnermi zorganizovali v Žiline.

Hostovali sme u nás 17 dobrovoľníkov EDS, z toho 9 znevýhodnených mladých ľudí.

Vyslali sme na EDS 10 mladých dobrovoľníkov, z toho 7 so znevýhodnením.

62 mladých ľudí (niektorí aj znevýhodnení) sa zúčastnilo na 26 tréningových kurzoch, kde sa naučili nové zručnosti, získali nové skúsenosti i nezabudnuteľné zážitky.

Soňa Holúbková, Nadácia Krajina harmónie, Žilina

Participácia a aktívne občianstvo

Participácia ako aktívna účasť mladých ľudí je základnou požiadavkou programu. Najmä pri mládežníckych výmenách a miestnych iniciatívach sa očakáva, že mladí ľudia budú zapojení do všetkých fáz projektu a využijú tak priestor na získavanie skúseností a vlastný rozvoj. Program dokázal, najmä v oblasti získaných kompetencií, že tento prístup mal svoje opodstatnenie a pozitívne výsledky (pozri časť Skúsenosť s programom – obohacujúci zážitok).

Nízky záujem mladých ľudí o zapojenie sa do politiky, či nedôvera voči inštitúciám na miestnej, regionálnej či národnej alebo v Európskej únii – to všetko sú dôkazy, že rozvoj ak-

tívneho občianstva potrebuje podporu a špeciálny priestor. Niektoré akcie programu (Projekty mládežníckej demokracie, Podpora európskej spolupráce v oblasti práce s mládežou či Mládežnícke iniciatívy) priamo smerovali k stimulovaniu záujmu mladých ľudí o zapájanie sa a riešenie problémov v spoločnosti ale aj komunite, v ktorej žijú.

V rámci miestnych iniciatív sa mladí ľudia sa snažili vyriešiť to, čo v danej komunite nefungovalo alebo malo nejaké nedostatky: rozvoj miestnej kultúry, ochrana životného prostredia, činnosť klubov podporovaných miestnou samosprávou atď. Veľmi často išlo o projekty znevýhodnených mladých ľudí. Projekty vytváral priestor na rôzne stretnutia s ľuďmi, ktorí sú zodpovední za mládežnícku politiku na úrovni obce alebo regiónu. Vo viacerých prípadoch boli konzultované problémy mladých ľudí so samotným starostom alebo primátorom. Konzultácie prebiehali napríklad formou pravidelných raňajok so starostom. Myšlienka a motivácia venovať sa príprave podobných projektov často vznikala na špecializovaných školeniach, tzv. inkubátoroch mládežníckych iniciatív.

Rozvoj aktívneho občianstva a participácie bol hlavným cieľom aj medzinárodných projektov rôznych

organizácií, ktoré sa venujú reprezentácii mládeže, ako sú žiacke školské rady alebo mládežnícke parlamenty.

K lepšej znalosti fungovania systému Európskej únie a jej inštitúcií prispievali aj projekty, ktoré simulovali zasadnutia či ich prácu. Počas týchto aktivít mali mladí ľudia príležitosť si vyskúšať, ako tieto inštitúcie fungujú, čo všetko musia zástupcovia týchto orgánov ovládať a v neposlednom rade dokázať a obhájiť záujmy nielen jednotlivých politických

frakcií v parlamente, ale aj národné záujmy jednotlivých členských štátov, napr. v Rade Európskej únie.

Na podporu rozvoja témy participácie a aktívneho občianstva boli zamerané rôzne školenia, semináre alebo kontaktné semináre od regionálnej po medzinárodnú úroveň. Príkladmi takýchto aktivít bolo školenie dlhodobé vzdelávanie pre zástupcov samosprávy pod názvom „Partnerstvo“ v spolupráci so samosprávami vo Švédsku a Srbsku, ktorého výstupom bol začiatok konania okrúhlych stolov medzi mladými ľuďmi a ľuďmi s rozhodovacou právomocou, ako aj vytvorenie Regionálnych akčných plánov politiky pre mládež na miestnej úrovni v niektorých mestách a obciach.

AKO TO VYZERALO V PRAXI ALEBO PRÍBEH O TOM, ČO SA VŠETKO DÁ A NEDÁ

Naše začiatky sa viažu k snahe vytvoriť priestor pre nové, pozitívne zážitky a spomienky na stredoškolské štúdium a našu organizáciu. Tieto ciele boli určite naplnené, všetci účastníci mládežníckych výmen v Turecku, Poľsku alebo Veľkej Británii si zapamätajú svoje zážitky na celý život. Neskôr začal prevažovať záujem o zvyšovanie kompetencií našich členov, špeciálne o organizačné a koordinačné zručnosti. Chceli sme dokázať, že aj my vieme zorganizovať projekt, pozvať partnerské organizácie zo zahraničia a šíriť osvetu v rôznych oblastiach. Takto sme zrealizovali projekt „UOO – Use options open“ zameraný na využívanie otvorených možností mladých ľudí v priestore Európskej únie so zapojením partnerov z Poľska a Bulharska. Neskôr sme realizovali projekt „KSP – Keď spadneš, postav sa!“, ktorý bol zameraný na boj proti drogovým závislostiam, alebo projekt „My sme budúcnosť!“ o možnostiach participácie, jej šírení a tvorbe aktívneho občianstva.

Všetky realizované projekty, ale i tie, ktoré sme predložili, no neboli schválené, nás naučili niečomu novému. Určite kompetenciám ako riadenie a koordinácia aktivity, tímová spolupráca, komunikácia, prezentačné zručnosti, finančná gramotnosť, solidarita a tolerancia k iným kultúram. Tiež sme však spoznali množstvo ďalších aktívnych mladých ľudí, s ktorými udržujeme priateľské vzťahy. Nuž a čo najdôležitejšie sme sa naučili? Že všetko sa dá!

Andrej Barborka, Študentská rada stredných škôl Slovenskej republiky

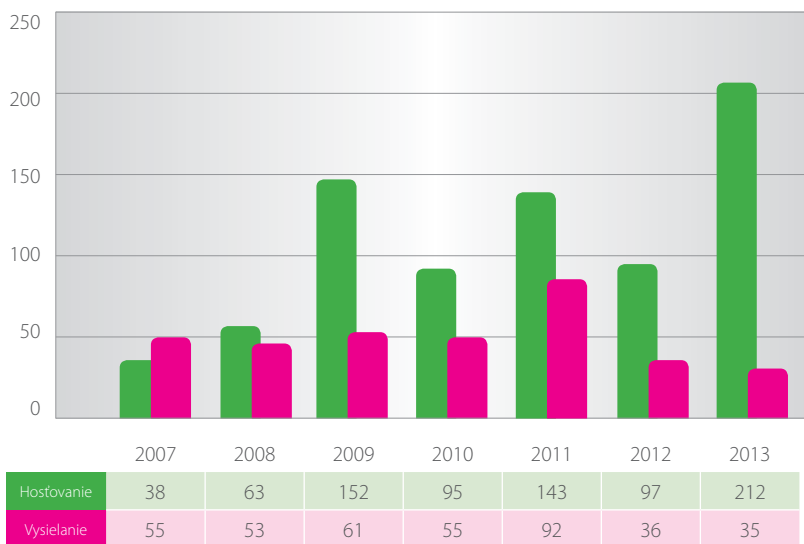
Dobrovoľníctvo

Dobrovoľnosť ako princíp účasti mladých ľudí v projektoch programu je samozrejmosťou, keďže sa konajú vo voľnom čase mladých ľudí. Dobrovoľníctvo bolo na začiatku fenoménom, ktorý potreboval systematickú pomoc, podporu a rozvoj. Koncept Európskej dobrovoľníckej služby totiž predpokladal, že dobrovoľníkom bude mladý človek (prioritne s nedostatkom príležitostí), ktorý na projekte získa skúsenosti a kompetencie, ktoré neskôr zúročí na trhu práce alebo v občianskom živote.

Počas trvania samotného programu sa povedomie o tomto type dobrovoľníctva značne rozšírilo. Aj keď slovenské organizácie spočiatku nemali skúsenosti v hostovaní dobrovoľníkov a príležitostí pre dobrovoľnícku službu bolo poskromne, v závere počet akreditovaných organizácií dosiahol sto dvadsať (120). Možnosť pôsobiť na zahraničnom projekte ako dobrovoľník využilo 387 mladých ľudí zo Slovenska, do miestnych organizácií a inštitúcií zavítalo 800 zahraničných dobrovoľníkov.

K rastu počtu hostiteľských miest na Slovensku výrazným spôsobom prispeli rôzne partnerské organizácie – predovšetkým KERIC (Čadca), ktorý poskytoval systematickú podporu novým hostiteľským a vysielajúcim organizáciám a pripravoval ich na ich úlohu predovšetkým pri práci so znevýhodnenou mládežou. Viaceré opatrenia (napr. už spomínané iniciatívy s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny) smerovali najmä k širšiemu zapájaniu mladých nezamestnaných ako dobrovoľníkov Európskej dobrovoľníckej služby.

Graf č. 3: Počet vyslaných a hostovaných dobrovoľníkov EDS v rokoch 2007 – 2013

Významným míľnikom pre podporu a rozvoj dobrovoľníctva na Slovensku sa stal rok 2011⁴, ktorý Európska komisia vyhlásila za Európsky rok dobrovoľníckych činností podporujúcich aktívne občianstvo. Zvýšenie povedomia o dobrovoľníctve sa prejavilo i na zvýšenom záujme o projekty EDS. V roku 2011 Národná agentúra zaznamenala takmer dvojnásobne vyšší počet vyslaných slovenských dobrovoľníkov oproti roku 2010.

Najoblúbenejšími krajinami sa pre slovenských dobrovoľníkov stali Holandsko, Nemecko, Francúzsko a Česká republika. Spomedzi susedných partnerských krajín boli častými cieľovými krajinami Gruzínsko a Rusko.

Slovensko bolo populárnou krajinou pre dobrovoľníkov z Nemecka, Francúzska a Českej republiky, ale nechýbali ani dobrovoľníci z krajín ako Brazília, Uruguaj, Chile alebo Keňa. Priekopníkom v spolupráci s ostatnými krajinami sveta v rámci programu bola organizácia KERIC, ktorá ako prvá sprostredkovala mladým ľuďom možnosť realizovať ich projekt v krajinách Južnej Ameriky, Afriky a Ázie.

⁴ Viac o Európskom roku dobrovoľníckych činností podporujúcich aktívne občianstvo nájdú záujemcovia na <http://www.iuventa.sk/sk/projekty/dobrovolnictvo/europsky-rok-dobrovolnictva-2011.alej>

AKO TO VYZERALO V PRAXI ALEBO PRÍBEH O STANICI A DOBROVOĽNÍCTVE

Truc sphérique, občianske združenie prevádzkujúce kultúrny uzol Stanica Žilina-Záriečie, neoddeliteľne spája svoju existenciu s dobrovoľníctvom už od svojho vzniku. Počas trinástich rokov sa u nás vystriedalo 41 dobrovoľníkov, z ktorých každý sa iným spôsobom podieľal na tom, ako naša organizácia dnes funguje a vyzerá.

Exemplárnym príkladom je hneď náš prvý dobrovoľník z roku 2001, Francúz Christian Potiron. Ten sa okrem iného pustil do revitalizácie zelenej plochy pri Stanici, z ktorej sa najmä vďaka jeho neúnavnému snaženiu a komunitnej práci stal krásny park. Christian s nami ostal pracovať niekoľko rokov, neskôr sa presťahoval do Košíc, kde pracoval na projekte Košice Európske hlavné mesto kultúry 2013.

Ďalším živým príkladom toho, ako môže EDS projekt človeku zmeniť život, je náš lotyšský kolega Ints Plavnieks. Po ročnej dobrovoľníckej službe sa s našou organizáciou zžil až tak, že sme si ho "nechali" a zamestnali ho ako manažéra baru a šéfa technikov. Podučil sa svetelnému dizajnu a dnes si už nevieme žiadny koncert na Stanici predstaviť bez Intsovho svietenia. Usadil sa v Žiline, je s nami doteraz. Už siedmy rok.

Okrem hostovania dobrovoľníkov samozrejme na EDS projekty aj vysielame. Medzi 37 vyslanými ľuďmi boli aj niektorí z nášho tímu. Prvým bol riaditeľ Truc sphérique – Marek Adamov, ktorý v roku 1999 v Luxembursku videl a zažil, ako funguje nezávislé kultúrne centrum a nadobudnuté skúsenosti využil pri rozbiehaní Stanice.

Smesvedkami takýchto a podobných príbehov, ktoré menia životnielensamotným aktérom – dobrovoľníkom, ale formujú aj tvár našej organizácie, do ktorej každý z nich niečo prinesie a niečo si so sebou domov odnesie. Alebo si nájde nový domov.

Dušan Dobiáš, Stanica Žilina-Záriečie

Neformálne vzdelávanie v prostredí práce s mládežou

Práca s mládežou je zvláštny jav. Hoci na prvý pohľad vyzerá ako zábava, relax a oddych, pri podrobnejšom pohľade vychádza na povrch fakt, že mládežnícki vedúci a pracovníci s mládežou vedú mladých ľudí k jasným výchovným a vzdelávacím cieľom. Ich dosahovanie je však spojené s dobrovoľnosťou, prispôsobeniu sa potrebám a očakávaniam mladých ľudí, s možnosťou „učiť“ sa v reálnom živote a niekedy aj na vlastných chybách.

Uznávanie prínosov a výsledkov neformálneho vzdelávania v práci s mládežou v Európskej únii nabralo výraznejšie kontúry počas belgického predsedníctva v roku 2010. V tomto roku sa konal aj **Európsky konvent o práci s mládežou**, ktorý vydal oficiálnu deklaráciu,⁵ kde je Európska komisia spolu s členskými štátmi vyzývaná k širšiemu uznaniu kompetencií získaných v priebehu projektov alebo počas členstva v rôznych štruktúrach práce s mládežou.

Jedným z nástrojov, ktorý mal posilniť a upevniť túto myšlienku, bol tzv. Youthpass (Mládežnícky pas), ktorý oficiálne potvrdzoval vedomosti, zručnosti a postoje nadobudnuté počas medzinárodných aktivít v rôznych podporených projektoch programu. Priebežné výsledky výskumov poukazujú, že u účastníkov projektov sa posilnili najmä sociálne a občianske kompetencie, zmena sa najvýraznejšie prejavila v náraste dôležitosti hodnôt ako rešpektovanie iných kultúr, sebarealizácia a tolerancia. Mládežnícki vedúci a pracovníci s mládežou zaznamenali pozitívnu zmenu najmä v komunikácii v cudzom jazyku a pri interpersonálnych a interkultúrnych kompetenciách pozitívnejšie vnímajú multikultúrnosť Európy a zvýšilo sa ich celkové sebavedomie. Viac výsledkov zo špecializovaného výskumu k hodnoteniu kompetencií účastníkov programu sú prezentované v časti Skúsenosť s programom – obohacujúci zážitok..

Významnou medzinárodnou aktivitou bolo „**Fórum inovatívneho učenia**“ v roku 2013, počas ktorého bola podpísaná „**Deklarácia o uznávaní prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou**“. Cieľom bolo podporiť potenciál neformálneho vzdelávania v práci s mládežou a jeho lepšie prepojenie na súčasné výzvy, ktorým musia mladí ľudia čeliť (uplatnenie sa na

⁵ Deklarácia Prvého Európskeho konventu o práci s mládežou https://www.iuventa.sk/files/documents/legislativa/2010_deklaracia_konvent_praca_s_mladezou_2010iuventa_%5B1%5D.pdf

trhu práce, aktívna participácia na živote svojej komunity). Hodnotu a význam neformálneho vzdelávania svojim podpisom deklarovali zástupcovia niekoľkých významných inštitúcií zo štátneho, súkromného, verejného a mimovládneho sektora.

K podpore neformálneho vzdelávania a jeho šírenia v práci s mládežou

významne prispeli aj externí spolupracovníci, predovšetkým skupina tridsiatich piatich (35) školiteľov a sieť vyškolených koučov. Šíriteľom myšlienky významu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou bola aj skupina regionálnych konzultantov, ktorá významne prispela k úspešnej realizácii programu na Slovensku.

AKO TO VYZERÁ V PRAXI **ALEBO PRÍBEH O KYBERŠIKANE,** **ALE AJ O VZDELÁVANÍ**

Po založení občianskeho združenia sme začali rozmýšľať, kde získame zdroje na naše nápady. Program Mládež v akcii nás v tej dobe veľmi oslovil, nakoľko bol voči mladým ľuďom, ktorí žiadali o podporu veľmi flexibilný. Napísali sme prvý projekt s názvom „Spoločne proti kyberšikane“. Kyberšikana bola téma, ktorej sme rozumeli a chceli sme ju riešiť. Realizácia projektu nám dala veľmi veľa skúseností. To, o čom sme sa celé roky dozvedali ako funguje v teoretickej rovine, sme teraz riešili v praxi. Spočiatku je takmer každý projekt o stretnutiach tímu a partnerov figurujúcich v projekte. Všetci sme si začali zdokonaľovať svoje zručnosti v oblasti komunikácie s úradmi, partnermi, kolegami ap. Realizácia tohto projektu nás naučila a donútila využiť naše vedomosti v praxi a posúvala nás každým dňom dopredu. Vďaka tomu dnes máme nielen svoje občianske združenie, ale aj svoju prvú firmu. Dnes už realizujeme náš druhý projekt, ale stále sa učíme nové veci.

Branislav Oršula, Daiop Group

Rozvoj tolerancie prostredníctvom interkultúrneho učenia

Aktivity programu, kde prichádza k priamemu stretu a spolupráci mladých ľudí z rôznych krajín nad rôznymi témami, vytvárajú skvelý priestor na získanie poznatkov a informácií o rôznych kultúrach, umožňujú lepšie sa orientovať v kultúrnej rozmanitosti sveta a príležitosť konfrontovať svoju úroveň tolerancie, rešpektu a otvorenosti k odlišným kultúram a jednotlivcom.

Skúsenosťami s mládežníckymi výmenami dokázali, že podporili rozvoj jazykových zručností, schopnosti prispôbovať sa, akceptovať druhých, robiť kompromisy, spolupracovať a prijať to, že sa verbálne aj neverbálne správanie ľudí z rôznych kultúr líši a že si všetky odlišnosti zasluhujú rešpekt.

Skúsenosti z programu potvrdzujú, že stretnutie s inakosťou a odlišnosťou, ktorá vyplýva z iných kultúrnych tradícií, vplývala pozitívne na schopnosti jednotlivcov, na ich chápanie tolerancie, či na rozvoj ich jazykových schopností. Osobná skúsenosť mladých ľudí so stretom s inou kultúrou (aj keď bola táto skúsenosť krátkodobá), mení ich pohľad na to, čo sa všetko môžeme od iných kultúr naučiť.

Monika (15)

„...vedomujem si, že ľudia sú jedineční, že nemusia zapadať do stereotypu vytvoreného o charaktere jednej krajiny. Toto mi prinieslo obrovský kredit a motiváciu do budúcnosti vnímať a chápať rôznorodosť kultúr.“

Julka (21)

“Príprava a pobyt na mládežníckej výmene ma ovplyvnil v pozitívnom smere, zmenil sa môj názor na niektoré moje predsudky o týchto krajinách. Taktiež mi pripomenul, že je veľa odlišných zvyklostí v jednotlivých krajinách, ktoré je potrebné rešpektovať, prípadne hľadať kompromisy. Tiež som spoznala lepšie nové kultúry, je iné, keď si o tom len čítate, alebo sa to učíte, ako keď to zažijete.“

Zuzka (19)

“Napríklad, veľmi ma prekvapila disciplinovanosť Rumunov. Už nikdy nebudem mať nejaké predsudky voči ľuďom, ktorých nepoznám. Je dôležitejšie najprv poznať seba samého, potom ostatných a až tak si môžeme začať myslieť a tvoriť názory. Neodsudzovať pre nepodstatné veci a mať rád pre maličkosti.“

AKO TO VYZERÁ V PRAXI

ALEBO PRÍBEH O ORAVE A EURÓPE

Chceli sme, aby mladí poznali viac, ako je ich „vlastný dvor či dedina“ – a podarilo sa. Na mládežníckych výmenách či medzinárodných seminároch sa stretávali so svojimi rovesníkmi z rôznych krajín, aby sa učili navzájom prijímať takí, akí sú, pri rozhovoroch lámali svoje osobné rekordy v dĺžke viet v angličtine, rozvíjali svoju ľudskú blízkosť aj napriek rozdielnosti kultúr, ...

Chceli sme, aby mladí robili viac ako „len športovali a zabávali sa“ – a podarilo sa. Cez mládežnícke iniciatívy sme iniciovali pravidelné mesačné koncerty pre mladých z celej Oravy, po prvýkrát v tomto regióne zorganizovali Živú knižnicu, rozšírili sme rady (našich) ochotných mladých dobrovoľníkov, ktorých už netreba presvedčať, že dobrovoľníctvo má zmysel.

Chceli sme viac v oblasti práce s mládežou v tomto regióne – a podarilo sa. Vďaka Európskej dobrovoľníckej službe sme otvorili Oravu pre Európu, mladí z Oravy dobrovoľníčili v zahraničí a mladí zo zahraničia dobrovoľníčili na Orave.

Braňo Kožuch, OZ V.I.A.C.

Informácie pre mládež o možnostiach mobility

Najvýznamnejším nástrojom na šírenie informácií súvisiacich s mobilitou je bezplatná informačná sieť Eurodesk. Eurodesk slúži mladým ľuďom a pracovníkom s mládežou, aktuálne pôsobí v 33 krajinách a má tisícky spolupracujúcich informátorov. Eurodesk zbiera, sprehľadňuje a šíri európske informácie o možnostiach medzinárodnej mobility pre mladých ľudí.

Eurodesk využíva dva hlavné nástroje: národnú stránku (www.eurodesk.sk) a Európsky portál pre mládež (www.europa.eu/youth), kde sa dajú nájsť informácie o stážach, práci, štúdiu, vzdelávaní atď. Eurodesk šíri informácie

o možnostiach grantových a komunitných programov, súťaží, dobrovoľníctva a ďalších medzinárodných príležitostí. Významnú časť informácií predstavujú rôzne praktické rady, návody, užitočné adresy a web linky pre tých, ktorí by chceli v zahraničí dlhodobo študovať, pracovať, bývať, absolvovať stáž, mládežnícku výmenu, dobrovoľnícky pobyt alebo len vycestovať do zahraničia na kratšie obdobie. Eurodesk ponúka základné informácie o histórii, inštitúciách, ako aj o spôsobe fungovania a financovania Európskej únie.

Eurodesk je zodpovedný za chod a obsah Európskeho portálu pre mládež. V snahe priblížiť sa viac mladým ľuďom prešiel portál zmenami, ktoré umožnili prepojiť články so sociálnymi sieťami, umožnili zdieľať videá či interaktívny obsah.

Eurodesk Slovensko v spolupráci so svojimi regionálnymi pobočkami a v úzkej spolupráci s Národnou agentúrou Mládež v akcii zorganizoval niekoľko veľkých podujatí, šíriac prostredníctvom nich informácie o možnostiach pre mladých ľudí. Medzi tie najväčšie patrili EuroVlak (2009), Európsky týždeň mládeže (2010, 2013), sprievodné podujatia Európskeho roku dobrovoľníckych činností podporujúcich aktívne občianstvo (2011). Ďalšie aktivity na podporu šírenia informácií pre mládež boli aktivity prezentujúce možnosti dobrovoľníctva ako HYHO: Help yourself by helping others, participácie, napr. SYTYKIA – SO you think you know it all?, a o cestovaní do zahraničia (Right 2move). Eurodesk zorganizoval fotografické súťaže Fotomaratón a Fotomoment, ktoré propagovali mobilitu a aktívne občianstvo medzi mladými ľuďmi.

Eurodesk šíril informácie o štruktúrovanom dialógu a podieľal sa na príprave podujatí, ktoré smerovali k uznávaniu neformálneho vzdelávania na Slovensku a implementácii Stratégie Európskej únie pre mládež (2010 – 2018).

Dlhodobé partnerstvo bolo vybudované aj s ďalšími európskymi sieťami a partnermi ako EURES, Euroguidance, Europe Direct, Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku a ďalšími organizáciami, ktorých cieľovou skupinou bola aj mládež.

AKO TO VYZERÁ V PRAXI ALEBO PRÍBEH O TOM, AKO INFORMÁCIE MÔŽU INŠPIROVAŤ K DOBROVOĽNÍCTVU

Odkedy je Informačné centrum mladých Krupina členom Eurodesku na Slovensku, spolupracovali sme najmä na HYHO seminároch o dobrovoľníctve na miestnej strednej škole v Krupine. Mali sme pozitívnu spätnú väzbu na podobné aktivity, pretože mladí ľudia z miestnej komunity nemajú veľa príležitostí vycestovať do zahraničia alebo sa naučiť niečo o praktických témach, ako je dobrovoľníctvo. Odkedy sme uskutočnili HYHO tréningy na školách, máme v našom Informačnom centre mladých omnoho viac dobrovoľníkov.

Katarína Hradská, ICM Krupina

ZAÚJÍMAVÉ ČÍSLA O PROGRAME

Program podporil 1 065 projektov, do ktorých sa zapojilo 12 930 mladých ľudí zo Slovenska. Celková suma finančnej podpory bola 13 897 459 €.

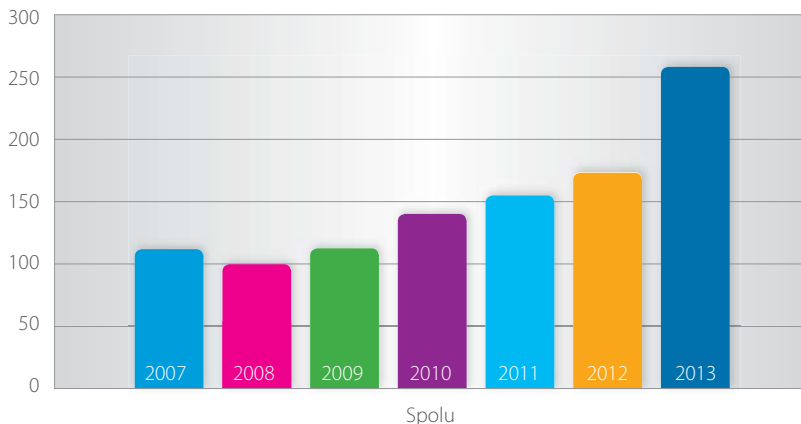
Účastníci projektov

- Ich priemerný vek bol 23,6 roka.
- Najvýznamnejšou vekovou kategóriou boli mladí ľudia vo veku 18 – 25 rokov.
- Priemerný vek vedúcich projektov bol 35 rokov.

- Ženy tvorili takmer dvojtretinovú väčšinu z celého počtu účastníkov aj projektových vedúcich.
- Dominujú účastníci s ukončenou vysokou školou alebo nadstavbou (41,1 %), približne 25 % tvoria gymnazisti a 20 % žiaci základných škôl.
- V čase trvania projektu bola viac než štvrtina účastníkov vo vzdelávacom procese, 19 % boli dobrovoľníkmi, 15,6 % zamestnaných na plný pracovný úväzok a 13,8 % nezamestnaných. Väčšinu projektových vedúcich tvorili vysokoškolsky vzdelaní ľudia.
- O programe sa najčastejšie dozvedeli prostredníctvom mládežníckej organizácie alebo skupiny (40,4 %), od kamarátov/príbuzných (39,8 %), v škole (17,7 %), priamo z IUVENTY (9,8 %) alebo prostredníctvom médií a internetu (4,0 %).

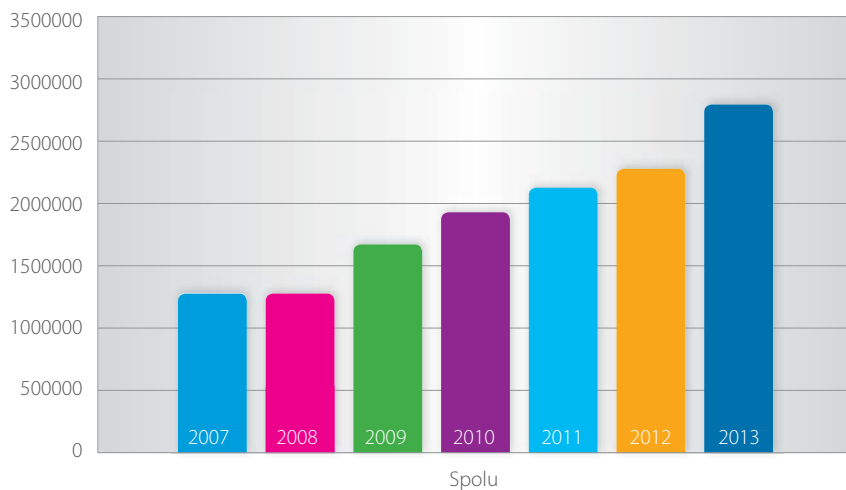
Záujem o program a rozdelenie zdrojov

Graf č. 4: Počet podporených projektov v priebehu jednotlivých rokov

Počet projektov sa postupne zvyšoval, najviac projektov tvorili mládežnícke výmeny, mládežnícke iniciatívy a Európska dobrovoľnícka služba.

Graf č. 5: Čerpanie financií za jednotlivé roky (v EUR)

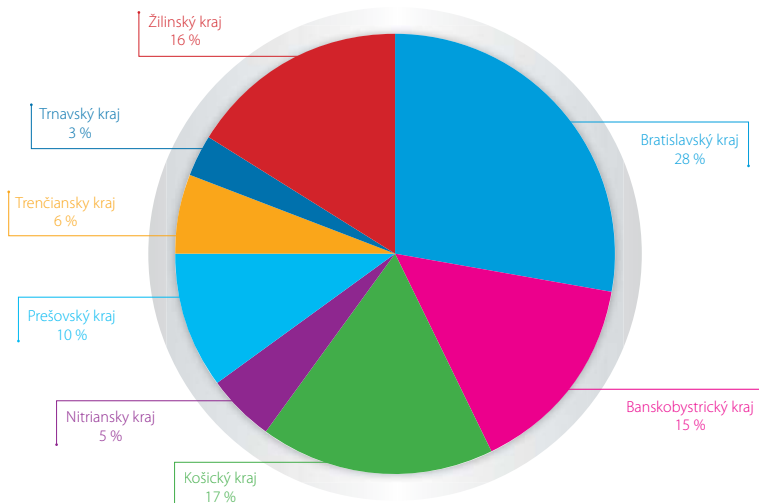

Pomalšie čerpanie finančných prostriedkov bolo predovšetkým v Projektoch mládežníckej demokracie a v časti programu Stretnutia mladých ľudí a ľudí zodpovedných za mládežnícku politiku. Boli to aktivity, ktoré neboli na Slovensku dovtedy etablované, vyžadovali si vyššiu finančnú spoluúčasť žiadateľov a niektoré špecifické kompetencie. Podporu a priestor na získanie požadovaných kompetencií pre úspešné zvládnutie projektov mohli záujemcovia pre program získať v rámci aktivít špeciálnej stratégie vzdelávania. S postupným nadobúdaním skúse-

ností sa počet projektov postupne zvyšoval. Naopak, v miestnych a národných mládežníckych iniciatívach bol nedostatok finančných prostriedkov vzhľadom na počet predkladaných projektov.

Regionálne rozloženie žiadateľov a partnerstvá v projektoch

Graf č. 6: Geografické rozloženie podporených projektov

Najčastejší partneri projektov boli z Čiech, Poľska a Nemecka.

Mládežnícke pasy a podporná stratégia pre záujemcov o program

Mládežnícke pasy (Youthpass) sú certifikáty potvrdzujúce účasť na projekte v programe Mládež v akcii a zároveň dokument o získaných kompetenciách. Mládežnícke pasy boli vydané v 515 projektoch s 4 831 účastníkmi so zapojením 290 organizácií. Najviac týchto certifikátov bolo vydaných v rámci Európskej dobrovoľníckej služby a projektov mládežníckych výmen, naopak najmenej v rámci projektov mládežníckych iniciatív.

Vďaka špeciálnej stratégii programu⁶, ktorá zabezpečovala vzdelávanie záujemcov ako využiť možnosti programu a na druhej strane aj ako nástroj na šírenie informácií o programe samotnom, sa podarilo zrealizovať vzdelávacie aktivity na regionálnej a národnej úrovni, kde sa zúčastnilo viac ako 5 000 účastníkov. Viac ako 700 účastníkov zo Slovenska bolo vyslaných na medzinárodné aktivity do zahraničia.

⁶ Tzv. Training and Cooperation Plan (TCP).

SKÚSENOŠŤ S PROGRAMOM – OBOHACUJÚCI ZÁŽITOK⁷

Viac sebadôvery a flexibility pre účastníkov

Hodnotenie svojej účasti v programe Mládež v akcii považovalo viac ako 83 % účastníkov za obohacujúci zážitok, ktorý odporúčajú každému. Viac ako 60 % účastníkov tak už aj urobilo – odporučili projekt svojim známym, priateľom, rodine.

Najpozitívnejšie hodnotili skúsenosť s programom účastníci Európskej dobrovoľníckej služby. Taktiež sa ukázalo, že mladí ľudia, ktorí sa zúčastnili viacerých projektov, hodnotili skúsenosť s programom pozitívnejšie ako ostatní.

Jedným z hlavných cieľov programu bolo podporiť osobnostný rozvoj mladých ľudí prostredníctvom neformálneho vzdelávania. Väčšina mladých ľudí takto identifikovala oblasti, v ktorých sa zlepšili alebo nadobudli nové vedomosti a zručnosti:

- 1) Viac sebadôvery – 38,8 %
- 2) Schopnosť lepšie sa vysporiadať s novými situáciami – 38,5 %
- 3) Väčšia samostatnosť – 30,6 %
- 4) Sebapoznanie – 29,7 %
- 5) Nárast empatie – 28,4 %
- 6) Schopnosť lepšie vyjadriť svoje pocity a myšlienky – 23,5 %
- 7) Lepšie zvládanie konfliktov – 15,9 %
- 8) Účasť na projekte nemala žiadny významný vplyv – 7,3 %

Významný efekt môžeme sledovať aj v zmene postojov mladých ľudí. Takmer polovica z nich uviedla, že po účasti na projekte majú znevýhod-

⁷ Informácie z dlhodobej medzinárodnej štúdie Research based monitoring of Youth in Action Program <http://www.researchyouth.net/>.

není ľudia ich podporu vo väčšej miere než v minulosti. Približne tretina uvádza, že sa zaujíma o európske témy a zúčastňuje sa na spoločenskom a politickom živote viac ako pred tým.

Po účasti na projekte má takmer 83 % respondentov v pláne zapojiť sa do ďalšieho vzdelávania a zlepšiť sa v cudzích jazykoch. Súčasne tiež viac ako tri štvrtiny mladých ľudí verí, že sa vďaka účasti na projekte zlepšili ich možnosti na trhu práce.

Najviac prínosov pre vedúcich mládežníckych iniciatív

Okrem samotných účastníkov mal program významný dopad aj na mládežníckych vedúcich. Z ich výpovedí vyplýva, že im účasť na projektoch pomohla najvýraznejšie rozvinúť predovšetkým nasledujúce štyri kompetencie:

- 1) Interpersonálne, resp. spoločenské (90,8 %),
- 2) interkultúrne (91,6 %),
- 3) komunikácia v cudzom jazyku (92,7 %),
- 4) iniciatívnosť (95,4 %).

Vďaka účasti na projekte sa celkovo najviac naučili projektoví vedúci, ktorí boli zapojení do realizácie mládežníckych iniciatív. Dôvodom môže byť aj

to, že tieto projekty sú spravidla vedené samotnými mladými ľuďmi, ktorí tak získavajú svoje prvé skúsenosti, alebo je projekt určený pre skupinu mládeže s nedostatkom príležitostí. Tieto projekty sú považované za najnáročnejšie, a tak to môže byť ďalší z dôvodov, prečo sa pri miestnych projektoch dalo získať množstvo podnetov na sebarozvoj vedúcich.

Viac kontaktov aj kompetencií pre zapojené organizácie

Projekty majú často nezanedbateľný dopad aj na samotné organizácie, ktoré projekty pripravujú. Projektoví vedúci sa jednoznačne zhodujú v tom, že účasť na projekte priniesla pre ich organizáciu predovšetkým viac kontaktov s inými krajinami (20,9 % skôr áno, 73,6 % určite áno). Významný dopad projektov je aj v lepšom porozumení kultúrnej rozmanitosti, v lepšom projektevom manažmente organizácie alebo tiež vo zvýšenom množstve mladých ľudí, ktorí sa rozhodli začať s organizáciou spolupracovať.

Obohatenie života miestnych komunít a závan iných kultúr

Počas realizácie aktivít jednotlivých projektov dochádzalo často k plánovaným, či neplánovaným stretnutiam s ľuďmi, ktorí žijú v miestnej komunite a nie sú priamo zapojení do projektu. Takmer nevyhnutné sú tieto stretnutia pri dlhodobých projektoch (napríklad pri mládežníckych iniciatívach alebo dobrovoľníckej službe). Vedúci skupín sa domnievajú, že projekty boli obohatením pre miestnu komunitu (88 %). Podľa ich hodnotenia projekty získali veľkú podporu miestnych komunít, dokonca niektoré z nich prejavili záujem o podobné projekty aj v budúcnosti (84,1 %) a ocenili interkultúrnu dimenziu projektu (87,2 %).

Dobrovoľníctvo zmenilo životy mladých ľudí⁸

Podľa vyjadrení bývalých dobrovoľníkov Európskej dobrovoľníckej služby skúsenosť v rámci programu ovplyvnila ich plány pre ďalšie vzdelávanie (52 %), ako aj plány týkajúce sa zamestnania (72 %) a významne poznamenala ich rozhodnutie týkajúce sa miesta budúceho bývania (52 %).

Až 43 % dobrovoľníkov sa rozhodlo zamestnať sa v oblasti, v ktorej vykonávali dobrovoľnícke aktivity.

⁸ Informácie z prebiehajúceho medzinárodného výskumu „EVS – competences for employability“ (EDS Kompetencie pre lepšiu zamestnanosť), 2013.

To, že aj zamestnávateľa vnímajú dobrovoľnícke aktivity v zahraničí ako prínos aj pre svoju firmu, potvrdzuje fakt, že až 74 % zamestnávateľov

(a 91 % zástupcov hostiteľských alebo vysielajúcich organizácií) zastáva názor, že dobrovoľnícka činnosť mladého človeka v zahraničí zvyšuje jeho šance zamestnať sa.

Túto informáciu potvrdzuje tiež fakt, že z bývalých EDS dobrovoľníkov bolo pred odchodom na EDS 27 % nezamestnaných. Po ich návrate sa táto úroveň znížila len na 4 %. Zároveň pred odchodom bolo zamestnaných na plný pracovný úväzok, alebo v pozícii samostatne zárobkovo činné osoby 22 %, a po ich návrate sa v týchto kategóriách nachádzalo už 65 % bývalých dobrovoľníkov.

INVESTÍCIA DO MLÁDEŽE – INVESTÍCIA DO BUDÚCNOSTI

Medzinárodné aktivity spojené s cieľovou výmenou príkladov dobrej praxe nepochybne prispeli k rýchlejšiemu vývinu celej mládežníckej scény v Európe. Na Slovensku sa za pomerne krátku dobu výrazne rozvinuli tie organizácie, ktoré využili od začiatku možnosti, ktoré poskytovali jednotlivé programy. Aj keď programy umožňovali aj neformálnym skupinám získať finančnú podporu, veľmi často sa z neformálnych skupín vytvorili nové občianske združenia. Výrazne sa posilnila profesionalita dobrovoľných mládežníckych vedúcich, ako aj profesionálnych pracovníkov s mládežou.

Európska dobrovoľnícka služba bola na začiatku dlhodobej histórie hostovania medzinárodných dobrovoľníkov v rôznych organizáciách, ako aj vysielania Slovákov na zahraničné projekty. Pre potreby hostovania dobrovoľníkov v rámci programov EÚ pre mládež bol na Slovensku vytvorený a legislatívne ošetrený termín „mládežnícky dobrovoľník“.

Veľký záujem a popularitu zažívali miestne a regionálne projekty organizované samotnými mladými ľuďmi v rámci tzv. mládežníckych iniciatív. Mnohé priniesli fyzické zmeny v prostredí komúnít, ale predovšetkým vytvorili priestor pre mladých ľudí pre bezpečné učenie sa projektovému mysleniu, tímovej práci, riešeniu konfliktov, vyjednává-

niu, či propagácii. Mnohé iniciatívy boli realizované skupinami znevýhodnených mladých ľudí alebo boli zamerané na túto skupinu.

Novinkou v programe Mládež v akcii boli projekty zamerané na podporu a rozvoj mládežníckej politiky na rôznych úrovniach (Projekty mládežníckej demokracie a Stretnutí mladých ľudí a ľudí zodpovedných za mládežnícku politiku). Projekty podporili zvýšenie profesionality reprezentatívnych štruktúr mládeže (parlamentov, rád a i.) a priniesli rôzne inovatívne formy konzultácií medzi mládežou a tvorcami politiky.

Integrácia znevýhodnených skupín bola vždy jednou z vecí, ktoré tvorili výnimočnosť programov Európs-

skej únie. Slovensko malo v priebehu fungovania programov viacero priorít smerom k znevýhodnenej mládeži a výstupom boli zaujímavé projekty, ktoré priniesli týmto skupinám požadovaný priestor na svoj rozvoj a lepšie zapojenie do spoločnosti.

Úspešnosť a neodškriepiteľný pozitívny dopad programov na rozvoj práce s mládežou, či na mládežnícku politiku, je ovplyvnený aj dôrazným presadzovaním ďalšieho vzdelávania všetkých tých, ktorí sú aktívni na poli mládeže. Aj vďaka rôznym školeniam, tréningom, konferenciám, workshopom či seminárom, na ktoré boli vyslaní slovenskí pracovníci s mládežou, mládežnícki vedúci či mladí aktivisti, sa vytvoril základ pre dobrú prípravu a neskoršiu profesionálnu realizáciu projektov. Kde všade sa dopady programov už prejavili, bolo vyššie naznačené, ale až samotný vývoj Európskych spoločností potvrdí, či išlo o dobrú investíciu do budúcnosti – investíciu do mládeže.

Názov: Mládež v akcii – investícia do budúcnosti.
Hodnotenie programu Európskej únie Mládež v akcii
v Slovenskej republike 2007 – 2013

Autori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Editor: Jana Miháliková

Jazyková korektúra: Mária Berdisová

Vydavateľ: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Grafika a tlač: Dolis, s.r.o.

Rok vydania: 2014

Náklad: 100 kusov

ISBN: 978-80-8072-153-4

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže je príspevková organizácia priamo riadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Pripravuje a riadi množstvo zaujímavých programov a projektov pre mladých ľudí, pracovníkov s mládežou a ľudí zodpovedných za mládežnícku politiku. Snaží sa o to, aby mladí ľudia poznali svoje možnosti, boli aktívni a pracovali na sebe tak, aby boli raz úspešní a uplatnili sa na trhu práce. IUVENTA vychováva mládež k ľudským právam, podporuje rozvoj dobrovoľníctva, vzdelávacie programy a tiež mladé talenty.

IUVENTA je realizátorom národných projektov v oblasti práce s mládežou KomPrax – Kompetencie pre prax a PRAKTIK – Praktické zručnosti cez neformálne vzdelávanie v práci s mládežou, ktoré sú podporené z Európskeho sociálneho fondu. Zároveň administruje Programy pre mládež na roky 2014 – 2020 MŠVvaŠ SR, je národnou agentúrou Programu EÚ Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu a národným partnerom európskej informačnej siete pre mládež Eurodesk.

Kontakt:

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Búdková 2, SK-811 04 Bratislava 1

tel.: (421-2) 59 29 61 12

fax: (421-2) 59 29 61 23

e-mail: iuventa@iuventa.sk

web: www.iuventa.sk, www.facebook.com/iuventa

ISBN: 978-80-8072-153-4

9 788080 721534 >